

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

Nnipa Akoma Mu

NNIPA AKOMA MU ANAA SUNSUM AHWEHWE A WŌ HUNU AKOMA MU

(Mfantohoo Asinaamu Mfonini Du Bi)

Saa krataa yi be di kâre twereé nowo Franse kasaa mu wo afeapem ahensoo aduasa mmienu mu, ne afeapem ahenkono aduonu nkono mu nso – Nyankopon akoo, Rev. J.R. Gschwend nso sane twere dema Nnipa a be ye – Awurade adwuma wo abibre mu ha. Wono akyi he, Nyankopon mma a betwere anyamesem a brofo kasa mu be fre be All Nations Gospel Publishers abo be ho mmodene atwere saa krataa yi ako kasa hodo ahanu aduonum mu – a nne yi be guso kyekye krataa yi ma amanemane oha aduonunson a be ye soro Nyankopon adwuma. Nnipa a be ka kasa hodo nyinaa ne nipa fekuo nyinaa, anyamesomfo nyinaa saa krataa yi akyere be kware amabaa nya sua hunu wo Nyankopon sunsum mu, nokwere mu he, baa hunu kronkron ye a woya Awurade asem mu a wode ama wiasefo nyinaa, se dee komhyenii Hesekiel, ka no afe ahanum aduowo twe nsia ansana ye be wo Agyenkwa Yesu Kristo he, “Nyankopon ka no saa komhyenii yi anum se, me ma mo akomafoforo ne adwene foforo, na mo be ye me Nnipa na me nso ma be ye mo Nyankopon.” (Hesekiel 36:26-28).

COPYRIGHT
ISBN 1 - 919852 - 37 - 9

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. Box 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.
(A Gospel Literature Mission financed by donations)
(Reg. No. 1961/001798/08)

NNIPA AKOMA MU

YE NYANKOPON ASORE DAN ANAA BONSAM ADWUMAN
(1 Yohane ti 3:4-10)

Se wo be hye ase akare saa krataayi fa to wadwene muse krataa yimunsem te se ahwehwe a se wo hwe mu a wo hunu wa nim, se wo ye wiasenii, oo Kristonii, oo, anaa se Onipa a wo nnigyedie wo Kristo mu, anaa se botrobodwose wo kare saa krataa yi a wo be hunu wo ho sedee Nyankopon hunu wo he ara pe, Nnipa hwe deetua aniso na Nyankopon dee wo hwe akoma my. (1 Samueli 16:7). Nyankopon hunu nipa biara se dee otee.

Bonsam ye atoro nyinaa agya, oye sum mu hene ne wiasse nyame, odare ne ho se hann bfofo se dee wobetimi de Merimaa ne Mmaa afa kware boneso me nua, saa bere yi mu te se bere a atwamu he ara pe, bere a atwamu he na asuafo atorofoo bebiree wo ho, be ne be dane be ho hyee da yee be ho se Kristo asuafo na nso wonye hu, Efirise bonsam he ara mpo timi dare sesa ne ho se woye hann bfofo. (2 Korinto 11:13,14). Bonsam a woye wiasse nyame he wode Nnipa sie sum mu sedee ben timi nhunu se soro Nyankopon do be, anaa se Yesu be wu ma bede begye benkwa. (2 Korinto 4:4). Abonefo nyinaa ne be a bengyeni nyinaa baa wu wo honhon mu, na be sare ye anifirafoo wo Nyankopon afamu, saa Nnipa yi bone ne di be sowo asaase yi so ha. (Efiso 2:1-2). Gyese saa Nnipa yi ba ni bie kware fofro biso na ba timi ahunu se be nam yera kwareso, se anye saa a wono dee naba kware de be beko akowie daa amane hunu mu, onipa baa a wo be kase wono dee wonyee bone he na woda daa ne ho, Nyankopon ba Yesu baae saa asem yi nti, se wobe see bonsam adwuma. (1 Yohane 3:8). Nti fa wo ho ma Nyankopon na ka bonsam anim na wo be dwane afiri wo nkyene twe bere Nyankopon na wono nso be twe abene wo. (Yakubu 4:7,8).

Me nua wo guso a wo ken kare saa krataa yi wo be sua

mfonini bi ho nsem, wɔno nebe ma wa timi ahunu woankasa wakoma mu, ma Nyankopɔn ahwehwe gya he kwarena wa kyere wo, wa koma gyina bere pae mu ka wo bɔne na mangye akyingye Nyankopɔn asem kyere ye se, se ye ka se ye nyee bɔneda a na ye daa daa ye ho na nokware ni ye mu, na se ye ka ye bɔne kyere Nyankopɔn a wɔbe dine bɔhyeso na wa ye dee tene na wɔde ye bɔne bekye yen na wate ye ho afiridee wɔntene nyinaa ho. (1 Yohane 1:1-10).

Yesu mogya Nyankopɔn ba he bete ye ho afiri bɔne biara ho, bɔnsam ne di wo so anaa Nyankopɔn, wo ye bɔne akoo anaa Nyame somfo, seɔne di wabrabo so a mengye akyin gye, na mmom sufɛ Nyankopɔn na wɔbe gye wo ama wo faa ho die wɔ Yesu Kristo a wɔbaa wiase mu ha be gyee abɔnefoɔ nkwa he, wɔno ne wɔ be timi abubu bɔnsam ahooɔden ne bɔne a wa hye yesohe, wɔ ye ya gyenkwa, wo gyina Nyame kronkron he anim wɔno ne nim kokowa mu nsem nyinaa, adwene a asie ne abrabomu ndwuma a wɔ ya wase tena mu, wɔɔdene se Nnipa be timi de ne ho ne, ne ne yee be sie Nyankopɔn, Efirise Nyankopɔn ne bɔɔ asoo nti wɔnnte asem, wɔno ne bɔɔ aniwa maa dasanii biara nti wɔ nhunu adee. (Dwom 94:9).

Onyankopɔn aye dinn ehwe wiase nyinaa se wɔbe hye dasanii biara a wɔde na koma be ma no he dene. (2 Kronika 16:9).

Nyankopɔn hwe Nnipa ana mɔn tuo nyinaa na sum kabii mpo ntimi nkata bɔnefoɔ so mfiri Nyankopɔn anim. (Hiob 34:21,22).

Na Yesu anda ne ho adi ankyere be Efirise na wɔnim be nyinaa. (Yohane 2:24).

Saa nti nhyira ne be a Nyankopɔn de be bɔne akye be, be a wɔ de ben mfomsɔɔ afiri be, nhyira ne nipa a agyenkwa hemmu befo wɔ bɔne ye ho na be twe be ho firi nsi sie ho. (Dwom 32:1-2).

1. БЌНЕФОЃ АКОМА

MFONINI HE ASE KYERE DEE DIKARE

Saa mfonini yi kyere nipa a wɔnnim Nyankopɔn akoma, se wo ye berimaa anaa obaa debonyenii, wo a wa koma mu te sei yi, wo ne Bible frɛ wo se debonyenii wote se wo a bɔnsam di woso wɔ asaase yiso na wɔ di wakoma aɛe dee ne nakɔnnɔ bɔne a nipadua pɛ akyi, wei ye nɔkware mfonini ma debonyeni biara akoma se dee Nyankopɔn hunu akomahe. (Anibere 23:29-33). Kyere kyere mu he, wɔse, kyere me nipa a wɔnom nsa paa na wɔmekɔ nsa fofrɔ yi nhwe, na me nso me kyere wo nipa bi a wɔye mmɔboro hunu nii a wɔdi awerehɔɔ daa akware biara so amansosem ne amanebɔ na nitɛ se mogya da biarada wɔtu mirika hwehwe diankaye, mma nsa nso wo nhwe, wɔ ya mu se anii ye kɔ kɔ kama dee na nso wɔɔ huru bɔnsuaa hemu, wɔkɔ wo yam tofoodee na adekyee he, wo ho beye wo sedee tuntunmire aka wo he ara pɛ.

Aniase nkyene be kata wani, na wo ntimi ndwene yiye na waa kasa mpo, nipa ti mfonini a wɔ ya krataa yi ase he, wo be hunu mmoa ahodoɔ bebiree a be kasa fa bɔne ahodoɔ a wɔya Nnipa akoma mu, se dee akoma ya nipa dua mfi mfinihe, na wɔ sane gye ahome he nti akoma yi mu ne bɔne ahodoɔ nyinaa te Nyankopɔn nam kɔmhyenii Yeremia so kasa kyere ye se Obiara nni hɔ a wɔbe te nipa akoma mu nsem ase na biribiara nso nni asaase so a wɔdaa daa adasama se akoma na wɔɔ dene se ye be sa akoma mu yadee. (Yeremiah 17:9).

Yesu he ankasa kaaye se dee wɔfiri akoma mu he, nnipa akoma mu he wɔno mune adwene bɔne nyinaa firi ba, na wɔno nema nnipa ye neema bɔne ahodoɔ te se krɔnobo nipa kum, awadeseye adifuupe na wɔsane ye neema bɔne ahodoɔ te so nsisie agobɔne anibre mpaepaamu ne ahɔɔden nsem ne nkwaresem, saa neema bɔne yi nyinaa firi nipa mu na wɔno nso ne gu nipa ho fii. (Maako 7:21-23).

1. KOKOKYINAKA – Se dee adasama nyinaa ani gye kokokyinaka ahoofe ho he, Nnipa akoma mu he, kokokyinaka gyina ho ma ahantan, na ahantan nso ye bone kesse, Nyankopon bɔfoɔ Lusifa na woye bɔfoɔ a na wo animonyam wo Nyankopon anim, a na woye hann bɔfoɔ na ahantan nti ne di bre firi ne nsa wono nti wobe yee bonsam ne Nyankopon tanfoɔ. (Yesaia 14:9-17; Hesekiel 28:12-17).

Ahantan firi bonsamgya mfinfini pee, na wo nam akware bebi ree so da ne ho adi, nipa binom de sika a be wo ne ye ahantan, binom nso de dibere a be wo sukuu a ba ko, afofo nso de abafɔ ntadee a be de hye nipa dua he wo animguasee kware so hene bede ye ahantan, nipa binom nso de mpenpranee ne nkonmu adee, agudee ne nkawa ne be de ye ahantan. Sedee Yesaia 3:16-24. Kaaye he, binom de be Nana nom din ne ye ahantan, amanii ye atetesem agodie ne neema ahodoɔ pii wo were afirise Nyankopon bre ahantanfoɔ ase na nso woma ahobraseefoɔ so. (1 Petro 5:5). Se ye, se Nyankopon tane ahantanfoɔ ne be a be bu be ho se be sombo kyere nipa binom, wo asaase yi so he. (Mmebussem 8:13). Se ye se ahantane de dasanii be ko ahokyere mu na ahomasoɔ nso de nipa be hwe ase. (Mmebussem 16:18).

2. KRAMAN – gyina homa honam akonno te se adwamanmo awadesee saa bone yia ma bo dini hayi, woko na nim saa bere yia ye wo mu yi. Na, Onua, da a wodi akyire he, saa bere he mu ne, ye be gye nokware a woya Agye nkwa Yesu nsem a wo bekaye mfi mpem mienu a atwamu he, Yesu kaaye se, da a wo di akyire he, saa da he be ye se, da a wosii Sodom ne Gomora he ara pe. Enye se Nyankopon mma maa ne meema nkowaa ne beye saa bone yi na mmom seisei yi dee saa bone kesse yi atu ne nane awura soro Nyankopon asomfoɔ afie mu ntete bea biara te se sukuu mu ne ahoho ahomege bea biara, baabi te se hootede mu na saa bone nimgusenii a wo de adasamaguso Eko wuo mu yi, saa bone yi nam kware ketewaa biso ne wura nipa akoma mu, saa kware ketewaa he bidi sini bone hwe agobone ase ko, asem bone akyi die, saa honam akonno ne

adwamanmɔ bɔne yi nam kware ahodoɔ piiso ne ba nipa akoma mu, se saa bɔne yi honhom wura akoma he mu sei pɛ, na adeɛ a wɔyɛ bɔne Nyankopɔn anim he adasa nso bu ne se wɔ ye nyansa fofrɔ bi, mmɔfra nketewa apepɛm ne neyi, be ka ba dwene bɔmu sare sɔne ba dweneso efa mu aba de ye sini ahodoɔ ne agohodoɔ na bennim se be be bɔ bani ntabraba na begyina amane hunu animguaseɛ ne dwane korɔ mu, nne yi adwamanmɔ ne seyee akwan kyerefoɔ, maa ne mɛɛmaa abɛ ye ahooɔdenfoɔ ne kabia wɔyamufoɔ ewɔ awoɔ ntouatoa soɔ a wɔdi akyire yi mu he nne yi baa bia Nnipa taa hyia di asa ne agoro nyinaa baadane ho adwamanmɔ ahome gyebea na nso Nyankopɔn asem mu choɔ dennii bia wɔyɛɛ kronkron ho asemɔda ho bi tese Yosefu a Nyame asem ka ne ho asem ya (Mose 39), wone akronkronfoɔ ahodoɔ binom. Sei sei dee awoɔ ntoatoasoɔ wei mu dee bemfa Yosefu asem nto biri biara ho, mpo, tetefoɔ a be di kare baa asaase yi so a na be fre be Zulufoɔ a na bennim Nyankopɔn mpo he, nase be kye adwamanbɔ nii a na be ku no Yesu kaaye wɔ na sem mu se saa tete Zulufoɔ yi be be kyere nne anyansafoɔma yi nyansa wɔ Nyankopɔn atenmuo adwa anim, be be sore atia nne anyansafoɔ ma yi abu be fo ama Nyankopɔn de be ako seɛmu wɔ aten muda he, Nyankopɔn bɔ Nnipa kɔkɔ wɔ adwamane ho. Wosane ka kyere Nnipa biara se, wɔ ni kware se wɔ de adwamanmɔ di agoro, na mmom ewɔ se ye twe ye ho firi adwamane ho. Bɔne biara ni ho a eha nipa dua dee nanso nipa a wɔdi fo wɔ adwamane ho he, saa nipa yi wɔ ye bɔne tia wɔno ankasa nipa dua. Wo nnim se wo nipa dua ne ye Nyankopɔn asore dan anaa, wo nipa dua mu ne Nyankopɔn honhom kronkron a wɔ de ama wo he te, wo nni wo ho so Nyankopɔn ne di wo so. (Korinto 6:18,19). Nti se dasani biara see Nyankopɔn asore dan a Nyankopɔn nso be see saa nipa he. Efirise Nyankopɔn asoredan ye kronkron na wo ne wo ye asore dan he. (1 Korinto 3:17).

3. PRAKO – gyina homa akwawensa abrabɔ. Prako ye fii aboa na kware biara so he, waa sinebo se wɔ be di adeɛ biala wɔbe hunu no wɔ ne kware so nyinaa, se adekoro ye

papa ɔɔ, se wo ye bone ɔɔ, wo be di agu ne yam, saa ne nipa bone akoma di akwan bone ne nsusuye bone biao akyi, bii bi te se, foto bone hwe nyansa bone akyi die, me nua, nipa dua he wofata se ye dare no Nyankopon teasefo he asore dan, na nso ye gu ye nipa dua he ho fii, se yi di nuane bone ne nhanhan fii akya, bite se taawee ne sika deete nom, wii anaa gangya nom nubone nom, bite se mpoko duro nom ne nubone afofo nom, sei sei taaboko nom ne wii nom akyekyere mmerantee ne mma baawa bebiree a bi nsii da, Nyankopon teasefo he ahoden nkowaa ne be timi aye adasama afiri saa taa boko ne wii nsam. Aden nti ne asore fo ben nom sika deete ne wii yibi wo asoredan mu, Efirise, be gye di se se be nom saa sikadeete ne wii yi bi ya asoredan mu a na be didi Nyankopon atem, afei nso be mpe se be be nom saa nha han mone yi bi see asore fie ho, Efirise saa dan he, begye di se woye Nyankopon asore dan, woda adi pefee se ye nipadua ye Nyankopon asoredan se dee. Osuani Pɔɔlo, kaaye he, se mo nipa dua he ye asoredan na Nyankopon sunsum kronkron te mo mu nti se obi see Nyankopon asoredan a wono nso be see no bi. (1 Korinto 3:16,17; 6:18,19).

Nyankopon tare adifuu pe nii wofirise adifuu pe nii te se atentrehuo wo Nyankopon anim, ye di di sedee ye be nya ahodene atena ase nti, na Enye adidie nkowaa nti ne ye te asaase yi so ha, se kom de obi a bodedwo mpo be timi adwo kom he ano na adifuupenii dee dabiaa wosu fre aduane.

Adifuupenii biao ani nso adee, wofirise wo didi a won mee. Atweresem dadaa he mu no, na mmera nsem bi ya mu se bensi sadweam nii abo nku no. (Mose 21:18-21). Sadweam ne akwawe nsa abra be ma ahia wo, se wo didi na wo da nkowaa a Enkyere biao wo be fira ntomago nkowaa (Mmebusem 23:21). Kae se sikanii bi a na woye sadweam na wo sane ye honam akonko akowa, berebi baa ye se wo wuu ye he, nani baa ne ho so na wogyina bonsam gya mfifini wo amane hunu mu, bonsam tumi a woya akwawensa mu he wodene se ye be ka, nanso woda adi pefee se da biao yese

ye bu didi, Nyankopɔn aka akwere ye wɔ nasem mu pefee se kwawensa nii biara nkɔ na henie mu da, biya nye aduane, eye anom deɛ a wɔde basa basa hyene nipa akoma mu, na wɔ dane na dwene, se deɛ baa, be nom boro he be suban nso ani, sadweam nii biara ye adwamanbo nii, wɔ timi di awu nsa nti, wɔ timi ye neema bi a anka Enye nsa nom a anka wontimi nye, nsanompɛi ma wo boro ye nkwaseasem, wɔ ye aho hwisem se wo be ye sadweam. (Mmebussem 20:1).

Be a be twa abe na be nowa nsaden ton ma nipa nom he, be be difo wɔ Nyankopɔn anim, Nyankopɔn se mo behunu amane nsa towa mu akoko durufo akoma den fo a ben suro se be be frafra nsa ama ano aye dene. (Yesaia 5:22). Me Nyankopɔn me se mo se mo de nsa dene a mo afra yibi ma afofo a mo de ma be kɔsi se be see. (Habakuk 2:15). Se mo nim pefee se bonsam nipa biara nkɔ ma henniem nti, ma mu wo ho kwasea, nipa a be bo adwamane anaa be som abosom anaa be see awadee anaa merimaa a be ne be yonko merimaa da, nipa a be kata nokwareso anaa akorɔnfɔ adifupe foone asaborofɔ ne be a be paepae Nnipa mu, awifo saa Nnipa fekuoyi be mu biara nkɔ me Nyankopɔn ahennie muda. (1 Korinto 6:9,10).

Na honam ndwuma heda adi pefee wɔ ne adwamanbo fii agobone, abosomsom, bayie, nipa be ye atanfo na betwa be ho ko ntokwa, aniberee, abufuo, ateeteye be paepae be mu akuakuo na batane nipa ani, nsaboroneye ba dwuma, na ba to adwaman apono na baye nebɔne afofo bi nom, me nua be a be ye wei nom, nyinaa be nkɔ Nyankopɔn ahenniem da. (Galati 5:19-21). Ma niom nsa mmoro na animguasee ne wɔ be gu wo na mmom ma Nyankopɔn honhom kronkron kware na wɔ me hye wo mma. (Efeso 5:18).

Yesu frɛe be a honhom mu sukɔm de be hese wo a sukɔm de wo he bra Yesu nkyen be nom nkwa nsuo. (Yohane 7:37,38). Nti Obi biara a sukɔm de no he wɔ mera Yesu nkyen me nom nkwa nsuo, Yesu se nsuo ni, wo a wo ni sika mpo be to aburoo na we beto sunsum kronkron mu nsa ne

sunsum kronkron mu nɔfɔsuo na nom benngye wo hwee. (Yesaia 55:1). Obi biara a wɔ be nom nsuo a Yesu de be mano he sukɔm ene no bio da, efirise nsuo a Yesu de be ma wo he, be dane nkwa asutene wɔ ne mu, na wama no daa nkwa. (Yohane 4:14).

4. AKYEKYEDEE – gɔnahɔ ma akwadwo ɔ ne aniha, Akyekyedee sunsum sare ma nipa nya gyedie wɔ bayie mu, sɔretia te se bayie. (1 Samuweli 15:23). Kwadwonii biara a wɔmpɛ se wɔ be ye adwuma he wɔno are ne wɔɔ ku ne ho. Dee kwadwonii nim ara nese dabiliaa wɔdwene dee wɔpe se wɔ be nya ho. (Mmɛbusɛm 21:25,26). Joshua ka kyereɛ Israelfɔ he se mma ben ngyina hɔ kwa abere a benye hwee, wɔ se be se, be nka be ho na be nkɔ fa nkɔ akyire hɔ. (Yuda 18:9). Nipa dua pe akwadwo sem nipa sare ye nyaatwom wɔ Nyankopɔn asem tie ho, Yesu se bɔmmɔden fa kwan teatea he so. (Luka 13:24). Obiara a wɔ be bisa he be hunu. (Mateo 7:8). Nyankopɔn ahennie he ye de ahɔden ne pere wɔfirise ahɔdenfɔ de ba hɔden asi kware. (Mateo 11:12).

Anibuo a ye bugu nkwayee so, ne sunsum mu nhye hye ye a Efa ye kraa ho he de ye be kɔ daa wuo mu wɔfirise saa su yi twe ye firi mpaebɔ ho wɔsare siye kware se ye be hwehwe Nyankopɔn asem mu akɔ akyiri wɔsare siye kware wɔ Nyankopɔn bɔ hye ho, na saa so, de ye be kɔ see mu anibuonii biara bere a Nyankopɔn kasa kyere no se wɔ mfa na koma ma no nne he na bɔnsam nso ehye no se wɔngyae na kyena anaa nhyiamu da bi, me nua se saa nhyiamu dayi ametowoe, se ameto wo a na wo be wu abere a wo nni nkwayee na Yesu nso nni wafa a, Nyankopɔn se wo te ne nne nne a ma nye akomadene, se dee mo nananom yee no abere a be sɔre tiaa Nyankopɔn he. (Hebri 3:7,8). Nipa dodoɔ sen ne ba wu honhom mu a be tutuu nkwayeda kɔ hyee nhyiamu da bi na wame to be, me nua, kyena nye wo dee ɔo.

Akyekyedee abonaa ye adee a bɔnsam sunsum mu

adwumayefoɔ de ye sum ase ndwuma wɔ bayie kware so, saa akyekye deɛ abonaa yi sum ase ndwuma a woye he bi ne se, woma nipa de ne gyedie hye abayisem mu, ne adebisafɔɔ mu, nkɔnyaayifoɔ mu ne motia afrefoɔ mu se anka wɔ dene ho besi hɔ agye Nyankopɔn teasefoɔ adi he, titiriw nsɔhwe ne yare da ne amane hunu da ne taye da he, Yesu adi kare aka akyerɛ ye se saa nnayi nyinaa mu he, ye nsu mfre Nyankopɔn teasefoɔ he, wɔno ne wa ye ahoboa se wɔ be boa wo abere biara, ewɔ se ye de ye gyedie hye soro Nyankopɔn teasefoɔ a wɔbɔɔ asaase he mu, papane bɔne bere nyinaa wɔ fata se ye gye no di, ɔbɔɔ adeɛ nyinaa Nyankopɔn nkowaa ne kyere nipa kwanpa a wɔ be kɔ. (Dwom 37:23). Yarefoɔ bi bere wo anaa, wɔmmɔ mɔden na wɔ nto nsa mfre Nyankopɔn mma na be be ba na be de aduhwam abesra no wɔ agyenkwa he dini mu saa mpae bɔ wei se be ye no gyedie mu a wɔ be timi asa yarefoɔ yadeɛ, soro Nyankopɔn ne betimi de no agyina na hɔɔdenso biem na wa sare de ne bɔne a waye akyerɔ. Nti mo mpae mu nka mo bɔne nkyere mo ho na mo mɔ mpaeɛ, ma mo ho mo ho, se deɛ mo be nya mo ayaresa. (Yakubu 5:14-16). Nyame ka kyereɛ Israelfoɔ se be nni ho kware se bede be mma maa ne merimaa bɔ afɔdeɛ ma ba bosom wɔ egya afɔrebokyea he so Nyankopɔn ka kyereɛ be se be nni ho kware se nipa sua nkɔnyaa yisem hwehwe sum ase nsem mu, anaa be sua nkabere kyere nsem di nkabere kyere dwuma wɔ sum ase, anaa be kɔ adebisafɔɔ hɔ, wɔ firise nkɔnyaayifoɔ ne nkabere kyerefoɔ ne abosom sem be ma ba kɔ som nsamanfoɔ, na wɔ no nso ye sunsum mɔne ndwuma a be ye no wɔ kokowa mu, Awurade Nyankopɔn kyiri Nnipa a beye saa sunsum mɔne ndwuma yi. (Mose 18:10-12). Na me nua me pe se wo te aseɛ se Awurade fie hɔdeɛ be a be ye sum ase dwuma ne be a be yi nkɔnyaa adwamanfoɔ awudifoɔ ne abosom somfoɔ wɔne be a be di atorɔ wɔ be kasaa ne be neyee mu nyinaa be nan nsi hɔ da. (Adiyisem 22:15).

Mankɔ tie afotuo mfiri nipa a be ye abayi dwuma anaa be som nsamanfoɔ nkyen se wo ye saa a fii beka wo nipa dua

me ne Awurade wo Nyankopɔn. (Lefitikɔs 19:31). Nipa pii betimi atu mofɔ se kɔ abisaa wɔ abisafoɔ hɔ na wɔ be gu sedee ahunu dee wɔ ha wo, anaa be be hwe mfuturo mu na ba ka dee wɔya hɔ akyere wo, binom nso be se wo se bibiara akyi he wɔfata se ye kɔ abisaa na ye pe honhom mu nsem hunu, anaa wɔfata se ye som asamanfoɔ wɔ asetena mu nsem nti ka kyere saa afotufɔɔ yi se wɔfata se ye tie soro Nyankopɔn nkyere kyere sene abayisem wɔfirise saa abayisem yi wɔntimi mowa wo na waye papa bi ama wo. (Yesaia 8:19,20).

Wo guso ekenkane saa krataa ketewayi hunu se Nyankopɔn a wɔ bɔɔ wo ekasa kyere wo, wɔ guso Efre wo se sane firi wo bɔne ho na fa wo ho ma no, nanso abere a Awurade Efre wo yi akyekyedee sunsum a wɔ ya wa koma mu he waa yere wa koma tann afei ne wɔ be ma nsusuye ahodoɔ aba wa koma mu, na wa gyae gyina bere a wo be pe ama wo kra he, se wɔ ba saa a wɔ dikare de nipa anim suro be hye wa koma mu, na wɔ ba saa wo nso wode wakoma kɔ di nsem hunu akyi bisa bisa wo ho nsem bi tese na me tie Awurade fre yi a nti ma busuafɔɔ mpo me, na wɔba saa a me namfo nom be twebɛ ho, bi so ka na koma mu se me bedi Yesu akyi a me ne be si me ne me namfo a me ne be kɔ kɔnseeti ntam, se me kɔ di Awurade akyi a me ntimi ne mayɔnkofɔɔ nkɔ hwe sini biem, mmom me sre wo hwekwe agyapadee a wɔ ya Kristo Yesu mu hebi, Yesu ne ye daa asomdwee he wɔ ne ye anigyee a nipa ano ntimi nka, Kristo animonyam ne daa nkwa a anigyee ahye no mma, nanso, wo daso dwene neema funu a wo be gyano wiase mu he ho se wo ma Yesu kwarena wɔ ba wabrabɔ mu a wɔbe ye den na Nnipa anim suro ne wuo ho huu betimi adane wo akowa na wode dadee ahoma akyekyere wo atohɔ ama saatan bɔnsam, kae se Kristo baaye se wɔbema be a wuo ho suro nti ba dane nkowa ama bɔnsam he fawohodie. (Hebri 2:14,15). Aniha sunsum be ma wa koma aye den te se akyekyedee abonaa.

5. SEBɔ – ye anieden ne atrimuɔden aboa ɔtan ne abufuo

ne akoma hyew ahye no mma, se wɔtɔda bia saa akoma hyew yi di akoma so na wɔtimi ma nipa ku ne yɔnko. Bɔmɔden na hye akoma hyew so, se deɛ wɔbe ye a wɔmfa wo nko awudie mu. Me sre wo te aseɛ se saa abufuo honhom yi bi ya wakoma mu, na sufre Yesu na wɔ be ma wo fawohodie, mfa wo ho mma abufuo na wɔ de wo be ko musuom. (Dwom 37:18). Abufuo ye atrimuɔden ne wɔsɛfoɔ. (Mmebusem 27:4). Hye wa bufuo so, bɔne se wo be kata mfomsɔɔ so. (Ɔsemka 7:9). Nya abufuo ho anidasɔɔ. (Kolose 3:8).

Ahufɔɔ bi kɔnom nsa boro se wɔ be ye a be be ko akɔye bɔnsam sem nti, anaa bo de bɔne be tua bɔne so ka nti, na me se wo se saa adeɛ yi te se ɔwo pɔɔsene a be de afra nsa. (Mose 32:33). Bɔne a be de tua bɔne so ka eye akoma de paa, na nso soro Nyankopɔn nkoaa ne be tua bɔne nyinaa so ka. Yesu se do wo yɔnko se wo ho. (Mako 12:31). Wɔse do wo tanfoɔ so. (Mateo 5:44). Awurade ahye ye bo se wo de ye mfomsɔɔ be kye ye, nti se ye de afofɔ bɔne kye be a Awurade nso de ye mfomsɔɔ be kye ye. (Mateo 6:12). Nipa ti konkro a adasama bi nom de ye sum ase ndwuma he Awurade kyiri saa mogya ka guo ne akosem nso ya nipa akoma mu, se wo pe se wa koma tena ase deɛ a wɔno deɛ hwehwe asomdwoɛpa akyiri kware.

6. ƆWO – daadaa Hawa ya Eden turo he mu, na saa daadaa a wɔye atorɔsem yi timi see anamɔn tuo ne ayɔnko fa a na wɔ da Nnipa ne Nyankopɔn ntam, bɔnsam ye anibrebrefoɔ nti nani bree Adam ne ne yere Hawa wɔfirise bɔnsam be hunu be se be bɔfoɔ Nyankopɔn abɔ be se asaase so atumifoɔ ne asaase so difoɔ, afei nso bɔnsam hunu Adam ne Hawa se be ne be bɔfo Nyankopɔn wɔ ayɔnkofa a nkamomu ya mu, nti ansana wɔ be gye be tumii afiri be nsam he wode anibere hwe hweɛ kware a wode be befa so a be beko see mu, nti wɔtimi dii be so wo abere a wɔteteɛ be nebe bɔfoɔ Nyankopɔn ntam na be namfofa he seeɛ, saa abɔnsamsem yi ne anibere yi ne anitan yi wɔda so ya nipa akomam, na wɔ da so see nipa anigyee firi ba koma mu nti, seisei yi se nipa binom

hunu se afofrɔ akware kɔ yiye a na bede anamu twetwa awura hɔ anibre bree de adwen bone ba nipa adwenem na wono nso see nipa afofrɔ asetena, aniberefoɔ biara ye wudinii saa nsem yi timi si awarefoɔ fie kunu abufuo timi boro anibereso bone a wɔ de tua bone soka nni awieye. (Mmebuserɔ 6:34). Esi wɔ adwadiem esi anantesem a wɔya abrafo nyinaa mu na wei nyinaa de amane hunu ne otan a woni awieye ne ba, mpo seisei Akristofoɔ adwumayefoɔ mu, Awurade asem kafoomu, ne Awurade akwan hwefoɔ mu, saa anibrebre yi wodi nkonim ya Anyamsotofoɔ nyinaa mu, anibrebre yi adi akoo wɔ akristofoɔ mu asofoɔ mu Awurade adwumayefoɔ mu, enti Nyankopɔn adwumayi beye den na wafa nokware so ewɔ se Nyankopɔn adwumayefoɔ hwe yie na be nya ɔɔ a mu da hɔ a Nyankopɔn nam honhom kronkron so de agu yakoma mu he. (Roma 5:5). Anye saa a ben ndwumaye a bee ye no Nyankopɔn som mu he ne Nyankopɔn Nnipa so hwe adwuma he ani bre be hye no mma.

7. ATWERE – gyina hɔ ma adifupe ne sika nibere a wɔ ne bone nyinaa ntini. (1 Timoteo 6:10). Ntwere bi ya kuro bi a be fre no Kongo, na saa ntwere yi be timi di ntetia dom ma ba furu paepae ma be wu wu. Adifuu penii biara mpe se wɔ bie ne nsa mu boa ahiafoɔ na nso wɔ prene ho se kware bone ne papaso nyinaa wɔ be nya asaase so agyapadee nyinaa, Yesu ankasa kaa ye se mo nnhye hye adamudee wɔ asaase yiso baabi a nkan ka ne nadekyene ya, wɔfirise asaase yiso ha dee akorɔfoɔ nso be bubu ako wia, na mmom mo nhwehwe agyapadee ya soro wɔfiri se soro dee nkanka ne nade kyene nnihɔ, akorɔfoɔ so nnihɔ na ba bubu ako wia, baabi a nipa agyapadee ya he hɔ ne nakomada. (Mateo 6:19-21). Akan ne na busua be bokorɔnoo wɔfirise na Akan ɔ sika kɔkɔ ne dwete ne ntoma nti. (Joshua 7). Yudas Yesu suani senee ne ho wɔfirisɔ sikado ama waayi na gyenkwa ne ne wura ama, nye sika ne ye bone anaa sika kɔkɔ ne ye bonsam na mmom sika ɔ a waso nipa akoma tann he wone ye bonsam, mmerimaa ne maa pii ne nne yi bede ba brabo ne ba busua kɔ ahokyeremu, wɔfirise be pe abususika a wɔbe ma ba ye adefoɔ akesee akesee a be

mmerɛ, nti bɛ nam kyakya tooso, mponko amirikatuo so, ne nkraman amirikatuoso, saa Nnipa yi bapɛ dɛɛ are ne sɛ bɛ bɛyɛ adefoɔ kwanke tewa biso, na kwan ketewa so sika pɛ a brɛ nni mu nso de nipa ko korɔnobo mu awudie ne sekannwo mu, nne sika niberefoɔ ne adifuupefoɔ wo ayɔnkoɔ bebiree wɔfirise nne akware pii ne nipa namso, bi ne sɛ nipa pɛ sɛ wɔgye dini na wo nya tumi tɛsɛ amanny osɛm mu tumi sɛ wo bɛ timi adl afɔrɔ so honam famu tumi sɛ wo bɛ yɛ sika nii na wa timi adi ahiafoɔ so, asɔrɛ fie mu tumi sɛ ne dini bɛ da asɔrɛ ne mu nnipa so asene gyedie a wɔwo ya Nyankopɔn mu, saa nipa yi tee tee Nyankopɔn mma a bɛ nko na sɔrɛ bi. (Mako 9:38). Yesu sɛ, hwe yie nabo wo ho ban firi adifuupe suban ahodoɔ nyinaa mu, wɔfirise nipa nokware nkwa wɔmfiri ahodɛɛ a wo wɔmfɛ ho ne sika nii a wɔyɛ. (Luka 12:15). Sikanii bi asem he Yesu kaa sɛ, sika nii bi te naa ase a na wɔwo sika ne ahodea pii, na afe bi mu he, ne nnɔbae baa bebiree, nti ohyɛɛ asɛɛ nwiwii baabia wɔde ne nnɔbae he bɛgu, wɔsɛɛ ne ho sɛ mɛyɛ den na wɔkaa ne tirim sɛ seine mɛyɛ, mɛ bubu ma pata nyinaa na ma sisi akɛsɛɛ akɛsɛɛ na mɛ de mɛ nnɔbae asiesie mu, na ma ka akyerɛ mɛ kra sɛ okra wɔwo neɛmapa pii a wo de asie mfie pii, nti gye wani didi na nom nagye wahome, na saa da no anadwo Nyankopɔn ka kyere no sɛ ba kwasea, anadwo yi mɛ bɛ gye wo kra afiri wo nsam nti saa neema a wo dwene ho yi wɔbɛ yɛ hwan dea saa ne tee ya bɛ a bɛ yɛ adefoɔ ya asaase yiso nanso bɛyɛ ahiafoɔ ya Nyankopɔn nkyɛne. (Luka 12:16-21). Sɛ nipa nya wiase nyinaa na sɛ wo hwere wo kra a wo nse hwee, daabida. (Mako 8:36). Nti mɛ sɛ wo sɛ mɛ ndwene deewo bɛ di ne dɛɛ wo bɛ fira na mmom hwehwe Nyankopɔn ahennie kane na wɔno Nyankopɔn de dɛɛ aka nyinaa bɛ ka woho. Nipa akoma ya baabia nagyapadɛɛ ya. (Luka 12:22-34).

8. BONSAM – yɛ atoro nyinaa agya ne baa bedi atoro, bonsam yi ne daadaa yɛ ma yɛ yebɔne, saabonsam yi ne di nipa akomaso, Yesu sɛ, mo yɛ mo agya bonsam mma, nti mope sɛ modi mo agya ahɛɛ dɛɛ so, wɔfiri wiase mfitiasee he wɔyɛ wudinii saa bonsam yi wɔngyinaa nokware kwansoda,

wɔfirise nɔkware nni nemu, nti se wɔka se wɔɔdi atorɔ a na nadwuma ne wɔɔye, wɔfirise wɔye torofoɔ ne atorɔ nyinaa agya. (Yohane 8:44). Trɔ ketewa ye bɔne tese trɔ keseɛ, atorɔ nsem bi wɔhɔ a nipa ka firi nanum bi nso wɔhɔ a wɔ twere, biso wɔde ye yikyere nyaatwom nii ye torofoɔ wɔ nsem pefee ka ho, wɔ hyeda da subanpa adi nanso nye saa ne wɔtee Awurade ntimi nni atorɔ saa nso ne Kristo nii ntimi nni atorɔ. (Titɔ 1:2). Nti se yekase ye ne Kristo wɔ ayɔnkofa na se yedasote sum mu a na ye ye atorɔfoɔ ya kasaamu ne neyee mu. (1 Yohane 1:6). Nti soro ahennie mukuro he akuyi hɔ ne ye be hunu be a be kata nɔkwareso ne be a be yi nkonyaa, adwamanfoɔ ne awudifoɔ be a be som abosom, ne be a be di atorɔ wɔ kasaane neyee mu. (Adiyisem 22:15). Nyankopɔn kyiri adanse kunumuu. (Mmebusem 6:19).

9. NSONOMA – Kasa fa nipa botaye pɔtee ho wɔ nipa biara akoma mu, nanso wɔye adefii ne bɔnsamsem wuo a wɔnni nteasee ye anifira wuo wɔfirise saa wuo yi wɔmma nipa kware ma ɔnhwe ne suban so yie saa botaye bɔne yi wɔɔda bia wɔdi awu wɔ sum ase, wɔɔ da bi nso a wɔ de musuo ba nipa so, se wo di nsonoma botaye akyia wɔ bufɔ ya baabia anka wɔfatase wɔ to ne bo ase, na wɔnya ntoboasee ya baabia wɔfatase wɔbufɔ, nendwuma ye tese wuo anaa dadeɛ a wɔ da gyamu wɔfirise wa gyae Yeso mu gyedie he akyi die ako di atorɔ sunsum akyi atorɔ sunsum de nipa kɔ adaamoni nkyerenkyere ho na wɔde ne ho sihɔ tie nkyere kyere a daadaafoɔ atrɔfoɔ be de nam he. (1 Timoteo 4:1-2; Hebre 10:22).

10. ANII – Nyankopɔn anii hunu dee kɔ so ya akoma mu nyinaa biribiare nniho a nipa be timi akataso afiri Nyankopɔn ani so. Nti Nyankopɔn nim na wɔsane hunu kokowa mu adwene ne nsusuye a wɔkɔ so ya nipa akomam, se wa bayisem he wɔye no anadwo sum mu ɔɔ, se wo ye no wɔ kwaye brentuo mu ɔɔ se bɔn donko donko mu ɔɔ baabibiara a wo ye bɔnsam dwuma biara Nyankopɔn ani hunu, aniwa mfonini a wɔ yɔ saa krataa yimu he ne nkyere kyere mu he wɔne nipa anim se paa.

11. GYA TĒKYERĒ MA KETE WA – gya te kyerema ketewa a atwa akoma no ho ahyia he kyere Nyankopɔn dɔ a atwa bɔnfefɔ akoma ho ahyia wɔya mu se, Awurade mpe bɔne deɛ na nso wɔdɔ nipa na wɔmpɛ se nipa be wu bɔne mu, na mmom Awurade pese nipa biara sakyera na dwene firi bɔne ho na wanya daankwa. (2 Petro 3:9). Yesu bewu gye nnebɔnyefɔ nkwa, nti anigye kesee ba soro se debɔnnyenii baako sakra nadwene a. (Luka 15:7). Gya tekyerema ketewa he gyina hɔ ma Yesu mogya Nyankopɔn agwamaa he waa be yi wiase bɔne. (Yohane 1:29).

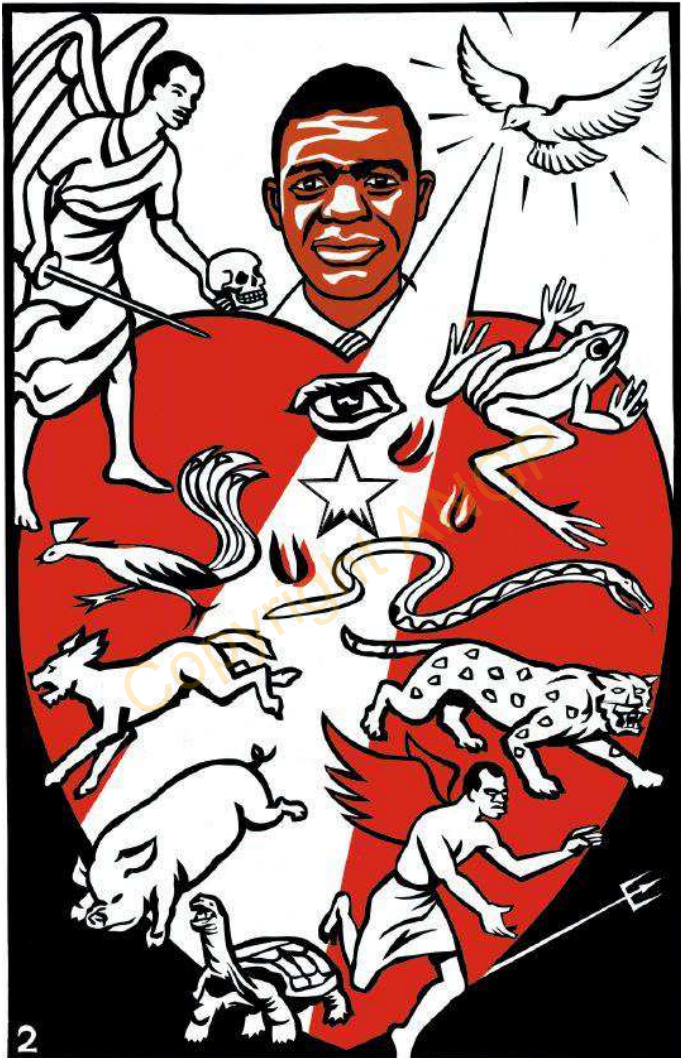
12. SORO ABɔFOɔ – gyina hɔ ma Awurade asem, dabilia da Nyankopɔn kasa kyere be a bɔnsam adaadaa bɛna wɔde bɔne adesowa asowa be he sodeɛ be bedane be ho afiri ba kwan mɔneso na bama Awurade dɔhe aba ba komamu.

13. ABRɔ NOMA – ye Nyankopɔn honhom kronkron ho nsohyɛdeɛ, honhom yi ne timi ka Awurade ho nokwaresem kyere nipa, Awurade honhom yi timi kyere nipa papa ne bɔne mu nsonoye, wɔsare ma nipa hunu se Awurade atenmuo ya hɔma adasama. (Yohane 15:26).

Awurade honhom kronkron a wɔ gyina akoma akyi he kyere se Awurade honhom ne bɔne ntimi ntena faa ko saa mfonini yi bi ne wa koma mu nsem bi se anaa, su fre Awurade bue wa koma mu ma no, na ma Awurade asem he kware na wɔmera wa koma mu, gye Awurade Yesu di na wo be nya nkwa. (Asomafoɔ 16:31). Nyankopɔn aye kradose wɔ begye wo nkwa. Waa hye wo bɔse wɔbe dane wa koma na wa ma wo akoma fofrɔ ne adwene fofrɔ. (Hesekiel 11:19). Seisei yɛɛkɔ mfoninia wɔtɔso mienu heso.

MFONINI A WɔTɔSO MIENU

Akoma mfoninia wɔtɔso mienu yi kyere akoma a wanu ne ho na wahye aseɛ wɔ hwehwe ne Nyankopɔn, soroabɔfoɔ a wɔkita sekan he wɔgyina hɔ ma Nyankopɔn asem a wɔtease na anoo yɛnam sene sekan nufaanu biara he, wɔtimi twa

2. AKOMA A WANU NE HO

baabia nipa kra ne sunsum hyia he, wɔ sane so twa kasɛɛ ne ntini ahya ye so, Awurade asem hwehwe dee nipa akoma ne na dwene pe na wabu ho aten. (Hebri 4:12). Nyankopɔn asem kyere ye se bone akatua ne wuo. (Roma 6:23). Menua wɔfatase nipa biara wu preko na saa wuo he akyi Nyankopɔn atenmuo da ho wɔtwene no. (Hebri 9:27). Na bonefoɔ ne be a be nni gyedie be betena bre gya tadee a wɔɔ dere se fononoo mu gya ya he. (Adiyisem 21:8).

AKOMA A WA NUNE HO AFIRI BONEHO

Soroabɔfoɔ he nsa baako mu he wokita nipa ti kɔn kro, ti kɔn kro yi wɔkɔɛ bone nii se wɔ be wu, nti ye nipadua a ye de ye do asi ho ama no a ye de ntadee feefe hye hye so na ye ma no aduane papa di ma no ye fe he, ye de ye ho siho di dee wɔbe so ye honam ani ne dee honam pe, saa neema yi ne ye di akyire, na me kae wo se honam yi be wu aporo ama nkanka ako di na kra ne sunsum he be tena ase daa ne daa na da korobi ye be pie Kristo Yesu atenmuo adwa anim. (2 Korinto 5:10).

Ha ye hunu se bone nii ahye aseɛ wɔtie Nyankopɔn asem nti wa hye aseɛ abie na koma mu ama Nyankopɔn do abetena akoma he mu. Awurade sunsum kronkron he ahye aseɛ ahyeren wɔ sum ne akoma bone he mu, Nyankopɔn sunsum kronkron ne na sem mu gya wɔko hye na wapam sum he afiri akoma he mu, se soro Nyankopɔn asem mu gya ba akoma he mu a na ewo se sum ko nanim me de moa ahodoɔ bi kyere kyereɛ bone hodoɔ mu kyereɛ wo, se saa moa yi bi subante wakoma mu a ma Awurade asem kware na wɔbe pam be, ama ba ko. Nti me nua a woo kare saa krataa yi ma Yesu a woye wiase kanea he kware na wɔ metena wa koma mu na sum ne bonsum ahodon nyinaa befiri akoma he mu, sedee wo hunu no ya saa mfonini yi mu he, Yesu se me ne wiase kanea. Obi biara a wɔ be di ma kyi he wɔ be nya nkwa kanea, na wannante sum muda. (Yohane 8:12). Wo ntimi mfa wa hodon ntu bone ase mfiri wa koma mu wo ntimi mfa wo nyansaa so ntu bone ase

mmfiri wakoma mu, nipa biara ntimi ntu bone ase mfiri wa koma mu, ma wo da, kwan tiawa ne kwan meremere ne anidaso kware ne kware baako pe ne se, ma Yesu wiase kanea he kware na wo mera wakoma mu, na sum a woye bone he be pie afiri akoma he mu. Bosomee ne nsonoma be bowa ye kwarebi te se bemaye hann anadwo na nso se awia pie a sum ne nkanea nketewa he nyinaa firi ho, Kristo ne awia kronkron he, bere a woko Yerusalem asoredan mu he, woko pamoo be a na beetonon ne be a na beko to nyinaa na wosare kaa sika sesafon apono butuye, be a na bee tonon mmoronon ma, nso wo ka bennkondwa guuye, na woka kyeree bese batwere ya atweresem he mu se Nyankopon se, ma soredan wo be fre no se mpaebon dan na mo adaneno akronfonon bono mu. (Mateo 21:13). Wa koma mu ye Nyankopon fie ne na soredan wopese wo betena mu, nti ma wakoma mu nyefe ma Awurade kanea he mehye no mma, na wo do ne anigye be ba, Yesu ame wu angye ye nkwa nko, na wo be gye ye, na womaa ye faahodie, wosane gye ye firii seee ne bone mu, nti se Nyankopon ba Yesu ma wo faaho die a na waade wo ho. (Yohane 8:36).

MFONINI A WOTISO MEENSA

Mfonini yi kyere akoma a wanuneho afiri bone ho koraa, seisei waa hunu bone kesee ne abusudee a anka ne bone de be ba ne so, na nso waahunu se saa bone yi nti ne Kristo be wu maa no ya miemudua he so, waa hunu miemudua he a soroabonon he de akyere no he se eye Nyankopon asem. Seisei dee Nyamesem abubu awerehon a woya na koma mu he nyinaa. Se wonam a wo dwene bone ahodon a wa ye no ho wo ne mu na afei dee wa hunu Nyame do kesee a woda adi ya Kristo Yesu mu he, Yesu do yi wanane nakoma wofirise wa hwe ahunu se Yesu Kristo Nyankopon ba he be wu pe paa wiase bone a wonon nso bone hodon he ka ho bi, wahunu se Yesu abe wu meemudua he so ama no, woda adi pefee se beboo Yesu de nkasee kye hye no wosane nso de dadowa bonon ne nsa mu ne nenane nso, nti Yesu be wuu saa wuo yi wo miemudua so de pepaa ye

3

3. AKOMA A WASAKRA

bone, Yesu wuo yi wode adwene sakra pefee abe hye debonyenii akomam, na Yesu nso wo odo se wo be wu miemudua so ama adebonyefoo, nti Yesu danyi abe sesa nakoma ne na brabo nyinaa, se wo kare Awurade asem a wohunu ne ho tese dee wohwe ahwehwe mu ara pe, wo toda a wo kae abere a na wayera afiri Nyankopon nkyen na saa nti, wofom Awurade mransem se woba saa a wodiho awereho ne yeyaa na se woba saa wode nisuo ne bona de nakoma twebene Yesu, na se wo bene Yesu saa a Nyankopon do ne na somdwee hye asewura na koma mu, na wa kae nose Yesu Nyankopon ba he mogya abe hohro ye ho afiri bone biaraho. (1 Yohane 1:7). Bo akoma kronkron hye me mu Oh, Awurade na fa aho brasee honhomfofo hye me ma. (Dwom 51:10). Nyankopon asem se ye bio se manigye be a be wo ahobrasee ne adwensakra ho wofirise be ne be suro me na be sare bume. (Yesaia 66:2). Na sunsum kronkron ka Yesu asem pefee kyere no se me ba kawakoma towo yam ye dewo bone nyinaa afiriwo. (Mateo 9:2). Na woma nani so hwe miemudua he so a wo hunu Yesu mogya se wotene firi mie mudua he so, na wo hunu mogya he se wahwieagu ama no se wo ba saa wotimi hunu se adesowa kesee a na woso no he Yesu abe yi, afiri ne so wofirise Yesu behunuu namanee maa no, ye bone nti ne wonyaa apira kuro, na wobono wonom ye bonsamsem a ye yee ye nti, ne Nyankopon maa ye amane hunu kodaa neso. (Yesaia 53).

Sunsum baakope ne Nyankopon do nkowaa ne wote akoma a mu ye kronkron mu, se mogye Yesu dia, wokae se, wode ne bone akye no, nti wo wani daso wo nakoma muse, Yesu mogya Nyankopon ba he, wate neho afiri bone nyinaa mu. (1 Yohane 1:7). Seisei wo wo gyedie se obibiara a wogye Yesu di he wonnwu, da ya sunsum mu, na nso wobe nya daankwa. (Yohane 3:16). Wo nam se Yesu aferebo wuo he ama ye faahodie wo kyere se wode ye bone akye ye. (Efiso 1:7). Seisei dee bone su a wote akoma he muhe waatweneho ama Nyankopon sunsum kronkron a wohwehwe akoma mu he kware, wosom Awurade ya akoma a mute mu wofirise Awurade ne dikare dnye. (1 Yohane 4:19).

Nti seisei se anka wode nakoma bedi wiase ne ne neema akyi he wode akoma he asihɔ ama Nyankopɔn ne neema a wɔ ya Awurade fie, saa mfonini yi mu he afei deɛ yea hunu se mmoa a be gyina hɔ ma bɔnehodoɔ he nyinaa afiri akoma he mu, akɔ gyina gyina nkyen, bɔnsam se wɔye a na wɔmmpɛ se wɔ befiri ne fiedadaa mu, se wɔ firi mpo a na nani daso yana kyi se wɔbe sare aba nti ne agyenkwa Yesu kakyere ye se, se wɔye a ye nwen na ye mɔmpaee, ka bɔnsam anim na wɔ be dwane afiri ye nkyene. (Yakubu 4:7).

MFONINI A WɔTɔSO NAM

Saa mfonini yi kasa fa Kristonii a wɔwɔ asomdwee a wɔsipi sita, ne nkwa gyee ya Yesu wuo he mu nti se wɔbe di nkɔmɔ koraa a gyese agyenkwa Yesu miemudua noho asem, Yesu miemudua so wuo he nti ye awu ama wiase na wiase nso awu ama ye. (Galati 6:14). Yesu wuu wɔ miemudua heso sɛdeɛ ye nso bewu ama bɔne na ye atena ase wɔ ahonie mu. (1 Petro 2:24). Nti Kristonii biara awu ama wiase, Awurade asem hye ye se ye ma Nyankopɔn honhom nkyere ye kware naye anko di honam akɔnɔ akyi. (Galati 5:16,25).

Be kyekyeree agye nkwa Yesu wɔ pila mu ansana be worɔ nataade, ya kyere saa mfonini he wɔ akoma he mu, afei nso be bɔnɔ maa wɔ atiri mɔndenso, ye bɔne nti ne wɔ hunuu amane saa, na mane hunu mu ne ye anya ayaresa. (Yesaia 53:5). Hɛɛrɔd ne na sogyafoɔ sii no atwetwee, na be boo no wieye akyiri he be wenee nkasee kye ne be sare de abaa hye ne nsa nifa mu, se anka bede ahempoma ne bede abaa na be bubuu nkotodwe ya nanim sii no atwetwee kaa se gyuufɔ hene nya nkwa be too ntasuo guuneso, nabegye abaa he firi ne nsam na be paepae na som, be gu na nim ase atirimuɔden so na be dii neho few, wieye he, bede no kɔ bɔnɔ no asɛnnuamu. (Mateo 27:27-31).

Nipa binom ya hɔ a be frɛ be ho akristofɔ, be ne agyedifɔ bɔm bɔ mpaee be ne Awurade mma bɔmu kɔ Awurade adidi kronkron be bom to dwom ma Awurade nanso be bɔne ne be

suban daso bɔ Nyankopɔn ba Yesu asen dua mu biem. (Hebri 6:6). Nye be a be frɛ me se Awurade, Awurade he ne be bekɔ soro ahennie he mu na be a be ye ma gya a wɔ ya soro he apedeɛ. (Mateo 7:21-27).

Saa mfonini yi mu he ye ahunu Yuda sika bɔtɔ he wɔno ne yii Yesu maa ye he, wɔnam sika nti wɔfirise na sika nibere ahye na koma mu mma, se wo hwe a baabia Yuda nam nyinaa sika ho ne wɔdwene wɔde anadwo ha kanea ne nkɔnsɔnkɔnsɔ ne asogyafɔɔ ne wɔkɔ kyee Yesu se afiase nii, anadwo he, kyakya a nipa namso pesika yi, saa kyakya yi ne asogyafɔɔ he be too no wɔ Yesu ntadeeso, be too ma taa deɛ so kyakya na be kye faaye. (Dwom 22:18). Asem nese Yesu no ara deɛ nipa poono, kaa se ye mpese owura weidiyeso hene.

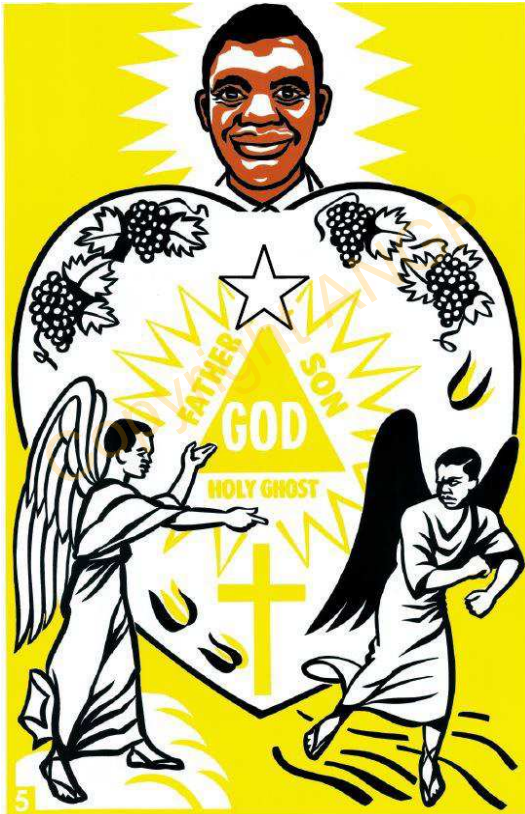
Pea ne asogyafɔɔ he bede wɔɔ ne mfe na mogya nensuo pie baaye. (Yohane 19:33-37). Na kae se ansana akokɔ bɔnooye he na pita apae neho mprensa se wɔnnim Yesu na akyire yi wɔ nuu ne ho sane kɔ suuye. (Mateo 26:69-75). Wo timi ka kyere nipa se wode wa koma ama Yesu Kristo anaa, se wode wo ho ama Yesu a mepawokyew wɔda adi ya wo suban ne wo neyee mu, anaa wofere se nipa be hunu se wode wo ho ama Yesu, Yesu se se obibiara a wɔ be pae mu aka no nipa anim se wode ne ho ama no he wɔno nso de no be kyere ne papa a wɔ ya soro he, na se obi po no ya nipa anim a wɔno nso be po no ya ne papa a wɔ ya soro he ne na bɔfɔɔ anim. (Mateo 10:32,33).

Yesu nso kaaye se obibiara a waan fa ne miemudua ansowa na wa nni na namɔn akyi he, wɔ ntimi nye ne suanii. (Mateo 10:38). Nhyira ne be a bewɔ banbɔ ya botan Yesu Kristo mu.

Tetebotan ma me gyedie ma me nsie wo mu, ma nsuo ne mogya a wɔfiri wo mfe wɔtene he mpepa me bɔne mprenu hohoro me ho firi bɔne fɔdie ne bɔne tumii mu.

ՕԾՕ
ANIGYEE
ASOMDWEE
GYEDIE
Galati 5:22,23

AYAMUYE
PAPAYE
ABOTRE
NIPADJ
AHO HYESOO

5. NYANKOPՅՈՆ ASՉREDAN

MFONINI A WƆTƆSO NUM

Saa mfonini yi kyere akoma a mu ate na anya nkwayee ya Nyankopon mu saa akoma yi Nyankopon adom ne na hun mmɔbrɔ ahyɛma, seisei deɛ akoma yi abe ye soro Nyankopon nokware asɔredan wadane Nyankopon fie, Agya he ne nebahe ne honhom kronkron he tenabere. Agye nkwa Yesu Kristo bɔ hye mu he wɔse obibiara wɔɔ me he betieme nkyere kyere, na ma gya nso bedono, na me ne ma gya bebane nkyen na ye neno abetena. (Yohane 14:23). Nyankopon dɔ nipa a wɔɔ no, na wa hyira no ama noso wɔ Yesu Kristo so. (Luka 1:52).

Akoma he abe ye Nyankopon nokware asɔre dan. Bɔne afiri mu, seisei deɛ mmoa ahodoɔ a bɔnsam de be ye nadwuma nyinaa apie afiri akoma he mu, atrɔ nyinaa agya apie ama Nyankopon honhom kronkron nokwarefoɔ he ne abe tena akoma he mu, anka nakoma he ye bɔne tenabere, akoma he mu abe ye fe, wabeyefe duapa a wɔ so abapa, anaa dua batroo a wɔso sunsum aduaba sunsum aduaba he bi ni wɔɔ anigyeɛ asomdwoɛ nipa nya abotare ayamuye papaye gyedie ahohyesoɔ ne suban pa a wɔso ani na nipa ne Nyankopon ani gye ne ho. (Galati 5:22-23). Seisei deɛ wabe ye dua kann he aba agyenkwa Yesu Kristo ne duahe, nti wote Yesu mu na wone no wɔ ayɔnkofa. Na Kristo nena sem tena ne mua. (Yohane 15:1-10). Sedee sunsum kronkron ahye no ma he, ne na subɔɔ a wabɔ no asu he nti, sunsum he nso ama no tumii se deɛ wɔbe timi adi honam akɔɔ ne napedeɛ so na wa ma saa su yi akɔ awieye. (Galati 5:24). Saa nipa yi sunsum kronkron ne kyere no kware nti wɔnni honam akɔɔ ne napedeɛ akyi. (Galati 5:16). Seisei deɛ wɔnye dea wɔhunu ne deɛ wate ne deɛ ne kɔndɔ akyi ne wodi, na mmom wɔ te gyedie a wɔso ani ya Agyenkwa Yesu Kristo mu, wɔfirise yede gyedie mu ahɔden ne be timi adi wiaso so. (1 Yohane 5:4).

Wote awerehyɛmuu ne ani dasoɔ mu, nti wɔ hye ne ho dene wɔ akwan so hwedee a wɔnkyere koraa wɔ be sane aba bio na nemaee aduru a wɔ ne Agye nkwa Yesu Kristo he mu,

wode na setena mu ahwe yie nyinaa asi ho ama Nyankopon do, wofirise, Nyankopon do no netema ho daa daa, nhyira ne nipa a na koma mu te wo ne behunu Awurade. (Mateo 5:8). Ohene Debidi ne na honyadee ne nkonim bebiree a wodi no wo natanfo so he nyinaa akyi no wo hunu se ako kesee he nyinaa ya nakoma mu, nti wo kaaye se wobe hwehwe sunsum mu ade hyiadee, nti Debidi bo mpaae se Oh, Awurade bo akoma a hote to me mu na ma me honhom, a ano ya fam. (Dwom 51:10). Nipa biara nni ho a wo betimi ate wono ankasa akoma mu, anaase wobetimi abo akoma fofro ato nankasa yam, gye se wode, adwen sakra a mu dah ba Nyankopon ho, te se dee Debidi yee ye he, wono nso misa Nyankopon na womo akoma a mu te nto ne yam, me nua Nyankopon pese woye adefofro ya wabra bomu. Awurade pese woye wontoma a atete he ma wo, ntomago a woye ntoma mono wo wa ni sohe, Awurade pese wo pam ma wo na wo twe wo ho firi bonsam afro bohye ho, bonsam ban bo he ntimi ma wakoma mu ne wa brabo nso Awurade ani, saa nso ne wontimi ma wakoma mu nye Nyankopon tena bre, Awurade aye aho bowa se wobe bowa wo wofiriso wahye ye bo se wode nsu krogyee be pete ye so na wa ma ye ho ate afiri abosom ho ne biribiara a wogu yeho fii ho, Awurade se wo be ma wo akoma fofro ne adwen fofro wo be yi akomaden tese bo he afiri wo so na wa ma wo akoma a buo ya mu, wo se wode ne honhom be hye wo mma na wa hwe woso se wo bedi meransem ne na hyedee a wode ama wo he so. (Hesekiel 36:25-27). Wei ne apamfofro a Awurade de nam ne ba Yesu Kristo so de ama adasama nyinaa he.

Saa mfonini yimu ya hunu soro abofos se wo saneaba, soroabofos ne Awurade de be asih so ne mma so hwefos be bo Nyankopon mma ho bane firi asane ne musuo mu. (Dwom 34:7; 91:11; Daniel 6:22; Mateo 2:13; 13:39; 18:10; Asoma 5:19; 12:7-10).

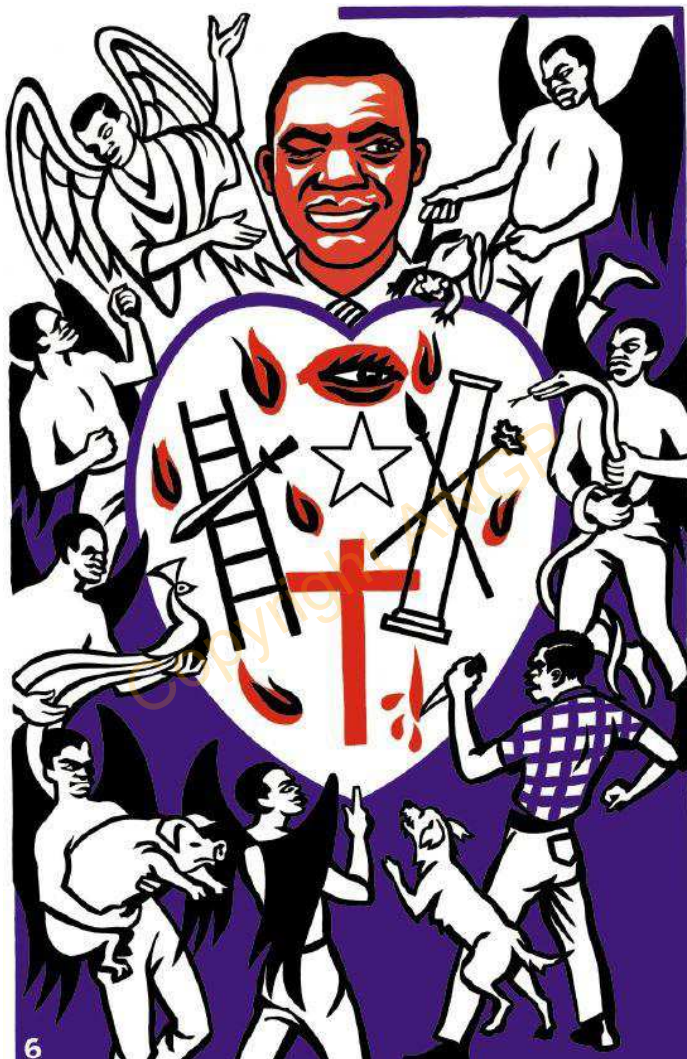
Ya hunu bonsam nso wo saa mfonini yi mu wo gyina akoma he akyi wo hwe kware se wo be sane ako ne fie dada hemu, asem wei nti ne Yesu se ye se ye nsiesie ye ho nsie

na ye nwe wofirise ye tanfo bonsam he bobom se gyata a wɔɔ pɛ biri bi akyeno. (1 Pita 5:8). Aberebiara wotimi dane ne ho se woye hann bofoɔ, saa mo tanfo yi wɔ bo mmɔden se wode Awurade mma a be nhwe adee yie he be ko nso hwe mu na wode wiase akonɔ ne so be hwe. Wɔ bo mmɔden se wode na hoodene nyinaa be daadaa be a Nyankopɔn ayi be he na mmom se ye ka bonsam anim a wɔ be twane afiri yenkyene. (Yakubu 4:7).

MFONINI A WOTSO NSIA

Saa mfonini yiye nokware mfonini ma botrobodwo, nani baako ahye aseɛ akata, wokyerɛ se wa hye aseɛ ama ne do ano adwo, afei nso waada wɔ Kristo bra mu. Afei deɛ anii baako deɛ aka he nso de aniwuo aka krukru wɔhyehwe wiase hyia waa hye aseɛ de ne do ama wiase seisei deɛ ne kanea adum na mfonini a woya nakoma mu he wokyerɛ bre a wadi Kristo akyi abre afeideɛ waahwe ase afei nso nsɔhwe ahodoɔ nyinaa atwa neho ahyia na wɔ no nso dene ho ama nsɔhwe he kakra kakra se anka wɔ beka bone anim he, se anka wɔbe tie Nyankopɔn nne he wode naso ama bonsam akwan kyere basabasa he ne na tro bohye he, saasu boneyi abe hye no mma, nanso woda so ye asore konii, wode Nyansom akata ne bone so na nso Awurade do nni ne mu won timi nye nsusuye biara wofirise seisei deɛ wɔ gyina kware mienuso waa hye aseɛ de wiasesudi agoro na nso wɔhye da dane ne ho se Nyamesom nii nsonoma a woya na koma mu he adurusum seisei deɛ wode nisuo ne sowa Yesu asenua he, nanso asenua he abe dane akyiwa deɛ ne adesowa a mu ye duru ama no, ne gyedie ahye aseɛ awoso nti wa gyae mpaebɔ, wone Nyankopɔn nni nkita ho biara, seisei waa beye botrobodwo a wɔ mfa hwee ho, nti wɔmfa nakoma gyina bere ho, nti waasi dane ama bonsam wɔ nakoma mu, saa bonsam yiso da biao wɔhwe kware se wɔ benye kware asane ako akoma he mu, nti seisei deɛ nanigye abonefoɔ ayonkofa ho sene nokware Nyankopɔn mma ho.

Kokokyina ka a ne sunsum ye ahomasoɔ sunsum he, wɔɔ pɛ

6. AKOMA A WAKՉ NSՉԽԵ MU AMA MU APAԷ PԱԷ

kwere asane na kyi aba akoma he mu, wɔnam saa nti ne wɛrɛ afiri ne ho se adom ne Nyankopɔn de nam Yesu so agye no, seisei botrobodwo he nyinaa mu he wɔdaso kɔ asɔre, nanso wɔyɛ kokokyinaka Kristonii ahomasoɔ ahɛe no mma, ye budidi abe gyina akoma he akyi wɔɔpɛ kwere awura mu wɔɔ brɛ bia wɔnya kwere wura akoma he mu wɔ anigyeedabi tɛsɛ afahye da bi, anaa nhyiamuu dabi, wɔɔ da a wɔtimi wura akoma he mu wɔ abere a wɔ kɔ hyia abɔne fɔɔ afekuo, wɔfirise abɔnefɔɔ afekuo mu he wɔfere se wɔ be ma ne neyɛɛ ada adi se wɔyɛ gyedinii. Na baabi a bɔnsam fidie timi so ne mu ne naadaa asem bi a wɔbe ka akyere no wɔ akoma he muno saa asem yi bema wa ye mere na wa tu mirika de woho akɔfam saa abɔnefɔɔ fekuo yi ntemso wɔfirise bɔnsam akasa akyere akoma hese, oh, saa da baako yi deɛ wɔntimi nsee wo Kristo abrafo, wɔ ba saa honam mu adwene ne nakɔnɔ ne nekɔn dɔ wɔhye aseɛ de nsem fiidi agoro wɔtimi kɔhwɛ sini bɔnee, wɔ wɔ anigyee wɔ nipa bɔnefɔɔ afekuo mu, wɔsi asa ho pɛ, wɔtimi kɔ abɔnsamfɔɔ agoro ase, wɔba saa a nani hunu neema bɔne ahodoɔ na saa neemayi nso ne wɔde hye akoma he mma na ne wura bɔnsam nso akasa akyere no se bɔne baakodeɛ wɔnye bɔne.

Me nua wɔyɛ nɔkwere se bɔnsam nomaa a be de muso nam he, se be besisi wo tiri ho a wo nnifo, nanso se wo ma be kwere na se be de wotiri nwii ye bebuo deɛ a wobedi hofo, seisei bɔnsam nomaa atu nenam wakoma ho, se wo ma be kwere na se be to nkosua bɔne ne nsem bɔne gu wakoma he mu a wo be difo, se ye de ye nsa tiaa ma bɔnsam a wɔnodeɛ na wɔ be so ye nsa dua he nyinaa nase bɔnsam nya. Kwere so yensa dua mua hedeɛ na wɔ betwe ye kra ne ye sunsum ako ogya tadeɛ he mu, nti Nyankopɔn asem boye kɔkɔ se yenhwe yie wɔ merantebere ne mme baabere akɔnnodeɛho, wɔfirise saa bere akɔnodeɛ ye bɔnee wɔmfa hone kwere a wɔ befa so aba wonkye ne, tutu mirika kɔ Yesu ho, wɔno ne wo banbɔfoɔ ne wo kyigyina nii, wobe hunu owura bi wɔ mfonini yi mu se wɔde sekan ewo akoma he saa sekan wɔyi, gyinahɔ ma bɔnsam nipa a se be hunu Nyameba a na bedɛ bekasaa wowo note se sekan saa

bɔnsam nipa yi bede bano di Nyankopɔn mma ho few be sane de be tekyerema di agyedifoɔ ho kɔn kɔnsa di atrɔ keka nsem bɔne sedee wɔbe ye a be bedane Nyamemma akoma, bede kasaa bite se, enye wo ne wose wo ye sofo anaa gyedinii, enye wo ne wo se wo ye Nyankopɔn ba saa nsem yi tese senkan nwo, nti se wɔ ba saa a akoma a wayemere he timi kɔ seyɛemu, saa akoma merɛe yi hye aseɛ suro nipa anim sene Nyankopɔn, wɔsane nso tie dee nipa beka ne dee nipa be ye wɔbe dane nipa akowa na wɔtwe ne ho firi Awurade ho, se wɔba saa a, abufuo ne akoma hyew be hye nakoma mu nti nsɔhwe ne ahokyere mmere muhe wɔde abufuo ne akoma hyew ne ye adwuma, wɔfirise bɔnsam aba akoma he mu, bɔnsam a anibere ahye no ma he, saa anibere yi wɔye adwuma wɔ bere a nipa afofrɔ abrabɔ wɔkɔso he, nase wɔ ba saa a anibere tu mirika be hye ho na se wo mano kware kakra a wɔ no nso abe bie kware ama wɔtan ne ahomasoɔ wɔnyedene se sika nibere betimi aba nipa akoma mu abere biara gyese wo tie kɔkɔ bɔ a agyenkwa Yesu bɔoye se ye nwen na ye mɔ mpaeɛ na yankɔ nsɔkwemu. (Mateo 26:41). Nti dee wɔye ne se wɔgyina ho no wɔnhwe yie na waa nhwe ase. (1 Korinto 10:12). Mo ma yenfa Awurade akodeɛ nyinaa nhye sedee ye betimi asɔre atia bɔnsam naa daa nyinaa. (Efeso 6:11-18).

MFONINI A WɔTɔSO NSON

Saa mfonini yi kyero botrobotwo akoma, saa botrobodwonii yi ebere bia atwamu he na wɔya Awurade kanea he mu, waa ka soro akyedeeawɔ ne Awurade sunsum kronkron he ahwe wɔfirise na wɔ wɔkyefa wɔ honhom kronkron he mu, na seisei dee waafiri ne gyedie mu. (Hebri 6:4). Ha nso kyere nipa a wɔn sakraa nadwene da, na wɔmfaa neho maa Nyankopɔn da se wɔ be gye nɔkware Nyamesem he adi, abere a asemkafoɔ bi eka nsem pa akyere no he, saa bɔnenii akomadenfoɔ yi bubu nasum dua nawaa mfa naso ante, Nyankopɔn kasa kyereye se wɔba saa, saa nipa yi bɔne firi bɔne nketewa mu kɔ akeseɛ mu wɔtɔdabia wɔbɔne ho mmɔden se wɔ be sakra nakware nanso, me nua nipa biara

7

7. BOTROBODWO ANAA AKOMA DENE

niiho a wɔbe timide na hoodene be sakra wɔno ara abrabo.

Yesu ankasa kyere kyeree botrobodwo suban mu na wo kaa se, se sunsum bone firi nipa mu ko a wo kope baabitena nase waanya baabi antena a wo ka kyere ne ho se me sane mako mefie baabia me firiye he, nti se wo sare kofie he mu na se wako hunu se fie mu da ho kwa na se obiara nte mu a wosane kofa ahon hombone fofro ahodoɔ nson ka ne ho na besane betena saa fie yi mu, nase wo ba saa wo nipa bi abrabo mu a saa nipa yi sane beye bonsam kesee kyere sedee na wotee kare he. (Luka 11:24-26). Dee ato saa nipa yi kyere se mmebusem he ye nokware se kraman asane ko ne fee ho, prako a batwareno samina asare ko atekyemu. (2 Pita 2:22).

Saa atweresem yi akyere kyere botrobodwo abrabo mu anaa wotese akoma prim bonenii akoma mu. Bone ne naadaa nyinaa abe hye akoma he mu, nti seisei be ne be di akoma heso se wo ba saa a nipa he anim mpo kyere dee wotee, se nipa suban beye se botrobodwo a Nyankopon honhom kronkron abro noma ahonnie nii he de awerehoɔ firi akoma he mu, wofirise bone ne honhom kronkron ntimi ntena faako, wɔdene se akoma baako betimi aye Nyankopon asorefie na wa sane aye bonsam tena bere soro abofoo a wogyina ho ma Nyankopon asem he nso de awere hoɔ be firi akoma he mu, soro abofoo he pe se wo be sane aba akoma he mu bio se saa nipa he timi sesa na dwene se woba deseefoo he a, woba deseefoo yi yee nadwene se anka wobe timi adi mprako aduane nanso mprako aduane he mpo obiara amfa ama no, na nna a wodiakyire he wobaa nadwene mu se mesore mako magya nkyene na mako ka akyere nose agya maye bone atia soro ne wa nim memfata se wo be fre me wo ba bio. (Luka 15:16-20). Aberɛ a papa he hunu ne ba he wode ne bone kye no na wode anigyee gyee no fe so.

Saa akoma a yaduru soyi wonkyere se wobe sesa kwarebiara so da, wompe se wobe hunu Nyankopon, wonyee nadwene se wobe hwehwe bone fakye afiri Yesu nanase, ne nsusuye

nyinaa waa ye hyehyee hye se dadeye a woda gya mu diin wowa asoo nanso wante Yesu ahobrasee frehe wowa anii nanso wotimi nhunu se wuo amona donkodonko abie nanum da ne nane ho, wamfere se wobeto akoso aye bone. Bonsam abedi nakoma so nti seisei dee bonsam agye na dwa ya akoma he mute se dee wote na hennie muhe ara pe, saa nipa yi timi kyere ne ho se a niso he wo ye nipa titriw nti wobune ho, se wo hwe no wo aniso a wowa Kristo su nanso saa aniso Kristonii yi wotese nsamanpo mu ayowa, wo hwe akyira a feefeefe na nso se wo bie so a funu nkasee nkowaa. (Mateo 23:27).

Seisei dee atrɔ agya abesi nokware sunsum he anamu ya akoma he mu Mmoa ahodo he beda be su adi wo akoma he mu, nti seisei bone hodo nyinaa eko so ya akoma he mu, nti bonsam ne nadaamoni ne sunsum bone ahoden ne di akoma he so, wotoda bia nipa a bonsam adi nakoma so sei he wobo mmɔdene se wo no ankasa begye ne ho afiri saa ahomhom boneyi nsam nanso nani beba ne hoso na bede dadee ahoma akyekyere no, me nua, kae se tetefo he na se obi fom Mosisi Mmera a na bekuno abere a benhunu no mɔbo se be hunu adansefo mienu anaa meensa be di adanse na saa nipa he difo a bekuno na nipa a wa pae Nyankopon ba he, be beye saa nipa yi den, saa nipa yi abu mogya a Awurade de adi ye nkwa ho dwuma he animtia, saa mogya yi ne hohoro nipa ho firi bone ho, bonsam ba dee wotimi bu ahummɔbro sunsum he nirtia, saa nipa yi se ye dwene a wɔbe nya aso twe kese. (Hebri 10:28,29; 2 Pita 2:1-14).

Sei na wakoma gyina bere tee anaa madamfo sufre Nyankopon mantwe ne wo nane ase sufre no ya wakoma mu na wo betimi agye be a be ba Awurade nkyen nne ne daadaa. (Hebri 7:25). Wosane timi de firi, sane nso de bone kye, se wotimi de adwen sakra a nokware ya mu ba dee a Awurade begye wo wobetimi agye wo afiri bonsam ne na daamoni nsam, na wa pam be ne be ahodene nyinaa afiri wakoma mu se wo pese Awurade ye wei bi ya wa brabo mu a bra

Yesu hɔ tɛsɛ kwatanii bia wɔbaa Yesu hɔ na wɔ see no sɛ Yesu sɛ woƣɛ a sa me kwata yi ma me, awerehɔɔ bɛ hyɛɛ Yesu mu na wɔtenee nensa sɔɔ ne mu sɛ me pese me sa wo yadee, wo ho mfi. (Mako 1:40,41). Sɛ wo tɔkɔ so ma wakoma yɛ dene a na sɛ wɔdɔ sum sene hann dea anidasɔɔ biara nnihɔ ma wo na mowa biaa nso nnihɔ ma wo wɔfirisɛ wɔdɔ sum sene hann saa nso ne wɔdɔ wuo sene nkwa na bɔne akatua ne wuo. (Roma 6:23).

MFONINI A WɔTɔSO NWɔTWE

Yɛ behunu ya ha sɛ akomaden bɔne nii a dabiaa wɔtu nadwen sakra hyɛ da dabiara da saa akoma den bɔnefɔɔ yi wɔ hyɛ da a wɔde neho bɛ ma Kristo nanso da korobi wuo bɛ tɔɔ ne so abere a nani nna ne hɔ so nti wuo mu amane hunu bɛ hyɛɛ ne nipa dua he mma, na wuo ho suro bɛ hyɛɛ ne kra so, nanso seisei wuo nkasee kyem aba neso bere a nani nna so ne bere a wɔmpɛ mu, seisei bɔne mu anigyɛɛ a wɔde neho too so nyinaa atwam, nti abusudee ne akatua bɔne a anooyɛ hyɛ na wɔfata ne bɔne so akatua eba ne so. Bonsam gya ne mu amane hunu nyinaa abɛ da adi pefee ya na ni so, afei a wɔɔhunu saa nsem yi nyinaa he ne wɔ bɛ yɛ ne ho sɛ wɔbesu afre Nyankpɔɔn nanso saa bere yinso deɛ wɔntimi wɔfirisɛ wɔne Awurade nni ayɔnko fa biara na saa Awurade yiso asem ne waamfa anyɛ hwee bere a na ne ho yɛ dene he, saa wuo da yi nso me nua, waabu abɔ dane nti akura atwene ho, woda owuo mpa so nti wo namfo nom mpo suro sɛ bɛ bɛ bene wo ne bennsem hunu a bɛ bɛka akyere wo ya wuo mpa so he nso ntimi mmoa wo wosika ntimi mfa wo nkwa bi nka ho mma wo, ne saa sika yiso ntimi ngye wo kra nkwa anaa sɛ sika yi nso ntimi mpepa wo kra aniase nisuo, seisei so deɛ wɔntimi mfa ne ho nto Nyankpɔɔn so wɔfirisɛ na hɔɔ dene bere he bonsam amma no kware amma waa mfa ne ho anto Awurade so.

Bii biara a wɔde ne ho to so na wɔde ne nkwa ne na hɔɔdene sihɔ maayɛ nyinaa adi no hwam mmo, neema a nipa de ne ho to so a wɔdi no hwam mmo wɔ ne wuda he

8. ЖБО НЕ НИИ АТЕНМУО

bine bosomsom, adaamoni sunsum, benntimi ngye nipa nkwa, sɔfo ne asɔre panin saa neema ne dini yi ntimi mmowa nipa ya saa wuo da he se wa po Nyankopɔn dɔ ya wa hɔɔdene bere mu yi na seisei wa be difo ya na ten muo muyi kra he ahye aseɛ ahunu se wɔɔdene se nipa be hunu amane wɔ Nyankopɔn teasefoɔ he nsam. (Hebri 10:31). Saa bere yi wɔbe bɔ mɔdene se wɔde ne ho be ma Nyankopɔn wɔfirise wɔ no ne be bowa no, nanso waa sane ahunu se aka akyire ama no se wɔ betimi de ne ho ama Awurade ya ne wuo mpayiso, me nua nipa mpem mpem awuwu abere a bani nna so nti ba nya tem amfa be ho ama Nyankopɔn wɔ owuo mpa so, wɔ ye ma nipa se wɔdene ho be ma Awurade bere a ɛse mu, se anka wo bete Awurade awere kyekye sem ne Awurade asem ya wuo mpa so he, saa bɔnefoɔ a wapo Awurade bɔnefafire ne ne dɔ ya bere a na ne ho ye dene he seisei wo bete wo temufɔɔ nne agyenkwa a wapo no he wɔ be se wo se firi me so kɔ wo a Awurade abufuo da wo so firi me so kɔ daa amane hunu gya a Awurade asiesie ama bɔnsam ne na bɔfoɔ he. (Mateo 25:41). Nipa biara be wu preko na wɔno akyi atenmuo da ho ma no. (Hebri 9:27).

MFONINI A WɔTɔSO NKRON

Saa mfonini yi gyina hɔma Kristoni gyedinii a watena ne gyedie mu, na waatimi adi haw ne amane ne musuo ne nsɔhwɛ ahodoɔ nyinaa so nkonim, nsɔhwɛ ahodoɔ nyinaa mu he wɔ gyinaa pintii kitaa ne gyedie mu, kɔsii awieye, na wɔ nam Yesu so beyee nkonimdifoɔ ɛnye se na wɔ nenam Kristosom mu ara kwa se Kristonii na mom wɔnam Kristosom mu se gyedinii na wɔsare wɔ botaye a nti wɔdi Kristo akyi na befre no Kristonii na wɔde nani asi Kristo so ya ne Kristo bra mu, na Kristo mu nkowaa ne ye na nidasoɔ firi mfitiaseɛ kɔ duru awieye. (Hebri 12:1,2).

Bɔnsam ne na daamonifoɔ nyinaa twaa gyedinii yi gyedie a wɔya nakoma mu ho hyia ye be bɔɔ mɔdene se anka be de nsɔhwɛ be twe Nyankopɔn ba gyedinii yi akɔ akwan bɔne so, kware a bɔnsam de Awurade ba gyedinii faa so he bi nese

wode ahomasoo sunsum sikanibre sunsum ne adwamanbo sunsum beguu Awurade ba gyedinii yi anim, se ye hwe mfonini a wotso nkron yi a ye hunu se mmowa ahodo a yede gyinaa homaa suban mone ahodo he baabia na sebo gyina feese he seisei dee afunumu ne gyina ho, woto dabia bone bi fa kwanfotro so beso Nyankopon ba gyedinii hwe bone a bonsam de so Awurade mma hwe he timi fa hwinta kware bi so, anaa din fotro bi so, na Kristonii kwanhwefo he dee nim se, woye bone se mpo wo nam nyamesom kware so mpo a wo wonim anaa se wo be ye ne ho se hann bfofo mpo a wonim wofirise Nyankopon asem ne honhom kronkron ahoden de na nanmon sii nokware kwan so, pa pa bi kita nsa nekuru waa ya ne nsabaako mu de asa esa twa hyia gyediniiho bomodene se wobe sono ahwe de wiae anigyee adaadaa no, saa nso hwe wei bintimi nni atu ho akye Kristonii so wofirise wa ku wo ne Kristo nti waabu bone ne wiae akonno se ade hweredee, barima a wotso mienu ya mfonini yi mu he ya hunu se wode sekanmowa ewo Kristonii he, saa sekanwo yi na se kyere ne se be a be ye beho se beye akristofoo nanso bennye akristofoo bede beho ahyehye asoresoremu a be ha Nyankopon mma agyedifoo, se saa nipa yi wura wura nsore mu saa a bede atem didie nsekubo ne few die, anibrehye gyedigyingyan be de saa suban yi ne ha Nyame mma a be ya asoredan he mu adwene, nanso se be ye saa suban yi nyinaa wie a besarefre beho akristofoo na saa nipa yi se Kristo sane baawo be ka akyere be se bennfiri ne so nko Nyankopon nso fre be se asore kofoo wofirise be ne yoye he wowoo agyedifoo nsekan. Nanso saa gyedinii yi waantie dee nipa kaaye na mom wode ne ho too dea Nyankopon ka kyeree no heso, wo kae nsem a nagenkwa Yesu nso kaaye he nhyira ne wo a nipa didi watem sane tane wani di atro ahodo nyinaa tia wo wonam se wo ye ma kyidini nti ma wani ngye na woho nsepe wo na waka tua so ya soro. (Mateo 5:11,12).

Bone akonno ne bonsam be bo modene se be betete gyedinii ne Awurade ntam, nanso gyedinii yi de anigyee ne awere hye mu ka no no kware mu se hwan ne betimi atete wone Kristo

dɔ mu amane hunu be timi anaa asetenabone anaa tayee anaa kom anaa hia brubroo anaa nkwan hyia anaa wuo. (Roma 8:35). Da bida saa neemayi nyinaa mu he ye wo nkonimdie ya dee wɔdɔ ye he mu. (Roma 8:37). Wɔde ne Nyankopɔn akodee nyinaa ahye watimi asɔre atia bɔnsam akodie a wɔde abane so nyinaa se da bone ba ne so a nase wo gyina koduru awieye a wɔtimi de Yesu din gyina ne nanso dee wadi nkonim wo nim sidua ne nsɔhwe nyinaa so he saa nipa yi be fa neso anya nkonim kye a na nimonyam nseeda. (Efiso 6;10-18; 1 Pita 5:4).

Nadwene mute na ne nsonoma hyeren gyedie ahye nakoma mu ma, na honhom kronkron nso ahye no ma, sorabofɔ a wo ye Nyankopɔn asem he tokɔso kae no nhyira a Awurade dema no he, wɔfirise watimi adi nkonim na wa gyina akoduru awieye, be a be bedi nkonim he me mabe honhom mu maana he bi, me sare ama be boɔ fitaa bi a ba twere din fofɔ bi ya so be a be bedi nkonim he, na betokɔso yedee me pe koduru awie ye he me ma be saatumii a me nya firii magya nkyene he bi, be a be bedi nkonim he be befira ntoma fitaa na me nnyi be dini mfiri nkwa nwoma he mu da, me papa ne na bofoɔ nyinaa anim he me pae mu aka no pefee se be ye me mma, dee wo bedi nkonim he meye no somu dua wo me papa asɔredan mu, na wɔmfiri ho nso da, be a be bedi nkonim he me ma be kware na batena me nkyene wo ma hennie mu, sedee ma di nkonim na seisei mete ma gya nkyene ya nahennie muhe. (Adiyisem 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

Sika ne adakaa dee ba bie so he kyere se nye nakoma nkowaa ne wɔde ama Awurade, ne sika nso wɔde bowa Awurade adwuma nti Awurade nhyira ya nesika he so, se anka wɔde ne sika he be nenam nsadwa asehe wɔde bema ayarefoɔ anaa wo be tua ntotosoɔ dudu anaa wo be tene nensa wo Awurade mma so, wɔde naho nyadee nyinaa ahye Nyankopɔn nsa nti biibibiara a wɔwo nyinaa hye Awurade animonyam.

Panoo ne adwene he nso kyere se saa nipa yi tenaa asaase yiso bo abra bo pa ne abrabo kronkron, waamfa ne bere ansi ho amma ako wensa anaa waani nuane funu akyi. (Asoma 15:20). Waamfa ne sika amako hwibra, na waanssee ne nipa dua a woye Nyankopon asore dan he, waamfa ne nipa dua anwe bonto ne waamfa na hoodene anhye ki abotom, anaa sikadeeti, saa nso ne waani wiase adee biara akyi waamfa na hooden anonom nubone ne nuro a wosee nipa dua, na mom wodii nuane pa a wo boa ma ne nipadua nyini wo sare dii nuane a ho te, nakoma mu be yee mpaebo bea. Wokoo asore daa ne daa ya buo kware so. Nsem nsem biara a wotoo no ya Kristo bramu biara he, wotoko koo asore koduruu ne nkwa awieye, baabibiara a woya biao wobo mpaee, wahunuse Kristonii ntimi ntena ase wo abere a wontimi ne Awurade nni ayonkofa.

Krataa dee ba bie mu he kyere se Nyankopon asem krataa a be fre no Bible, he dabiara da wo kenkare mu nsem de to nakoma mu, na se wosua Awurade asem a wonya nyansa ne ahoddene, nkwa ne hann ne aho nyadee a wonni awieye. Nyankopon asem yi be ye kanea a wokyere no kware wosare ye sekan a wode dii bonsam so, Nyankopon asem be yee ne kra aduane da biara, asem he be yee nkwa nsuo a wodwo ne sukom ano, asem he ne be hohoro ne ho, asem he be yee ahwehwe a se wo hwe mu a wo hunu neho.

Wode do ne sowaa na senua, wofirise wahunu se, se waamfa Yesu asennua dee a na wonni aka tua biara, wokae se wone Yesu asore afiri awufo mu nti ewo se wobo abrabo fofro, wode nakoma too neema a woya soro, na mom nye neema a woya asaase yiso ne woda dwene ho, o wode nadwene sii neema a woya soro so. (Kolose 3:1-2). Nti seisei dee waaye aho bowa se wobe hyia Awurade nti wote sedua a wosi asubonten ho na woso aba ya ne bre so. (Dwom 1:3). Wote se dua mare a wo so aba pii, saa nia yi nni wuo ho suro biara Nyankopon do, a wodi mu he, a wonam honhom kronkron so nyaaye he, nkoa ne ahye na koma mma.

MFONINI A WỌTỌSO DU

Yesu kaaye se me ne wusoree ne nkwa he, se obi tena me mua, na se wo wu mpo a, wo be sore abetena ase, na se obi te ase na se wo gye me dia, wonnwu. (Yohane 11:25,26). Se obi tie masem, na se wo gyina masem so, gye dee wosomaa me he dia, saa nipa he wo daankwa na be mmu no fo, na mmom waa twam afiri wuo mu ako daankwa mu. (Yohane 5:24). Wuo ntimi nni ne so saa nso ne suro ntimi nsi Kristoni nokwarefo kwan, Yesu abe di wuo so nkonim, baabia wuo adi nkonim he, Kristo tumii ase wuo tumi he, nti wuo nntumii se wode be di gyedinii so, se saa deea aseda kese nka soro Nyankopon wofirise wano ne wonam agyenkwa Yesu so adi wuo so nkonim ama ye. (1 Korinto 15:54-57).

Nti nipa a wo ne Nyankopon anam na setena mu ya asaase yi so he, wonn suro wuo, se saa nipa yi wuo tem duru a, wode anigyee ne ko, se dee suanii PooLo kaaye he, me pe ntem se mefiri saa asetena yimu na me ko ka Yesu ho saa ne hia na wosare ye asempa. (Filipo 1:23).

Nokware Kristonii a wotwene Yesu anim he, wowa gyedie se Yesu ne bewu maa ne bone wo miemu dua so, sunsum kronkron kae no nagenkwa Yesu nsem ma nsuro na ma mmo hu, gye Nyankopon di na gye me Yesu nso di, tena bere pii ya magya fie, me sare abefa wo se dee wone me be bomu atena (Yohane 14:1-4). Ade a nipa biara nhunuuda, na wontee da na Obiaa ndwene hooda betimi asi nne, natena bere a anigyee ya mu he, ne dee, Nyankopon asiesie ama ne mma. (1 Korinto 2:9). Kasa biara nni asaase yi so a nipa betimi de akere kyere anaa apaepae Nyankopon animoonyam a wode asiesie soro ahennie ama be a be nam anamon kware so di agyenkwa Yesu Kristo akyi ya asaase yi so he.

Se anka gyedinii besuro agya wuo nkasee kyem he, soroabofon anaa Nyankopon somafo a ye be hunu no ya mfonini a etwa to yimu he, wogyina ho wotwene gyedinii sunsum ne nekra de ako ne bfofo soro Nyankopon ho, seisei kra ne sunsum

10. N KONINIDIE FIKO

afiri nipadua he mu, na waatu nam soro apono a agye nkwa Yesu abie bie ama no he, seisei kra yi ahunu se Yesu do no, na wo be wu ma no ya mie mu dua he so, nti soroapono he ano he. Kristo de anigyee hia no kware wo Nyankopon anim, na Nyankopon anim ho he, ne nagyenkwa ne, newura Yesu be ma no akwaaba asane ayi no aye se, mo wo akoo pa nokwarefo, bra na wo ne me me kye ma nigyee ya ma hennie mu. (Mateo 25:21). Seisei bonsam nni tumii ya ne so bio, kae se hianii he wuuye na soro abofon befaa nowo bentabareso deno ko tenaa Abraham kokomu ya ahomegye bea. (Luka 16:22). Na me tee nne bifiri soro kaa se tware saa nsem yi nhyira ne be a wofiri nne yi be bewu Nyankopon adwuma mu ane, ampa, Nyankopon honhom ne woyi nsem yi ano, wose, atenenefo be gye ba hom wo Nyankopon ahennie mu na ba katua he ne be suban se. (Adiisem 14:13).

NKURAN HYE A WO TWA TOJ

Madanfo kenkarefo, Nyankopon moa wo nafa wakoma hye ne nsam, wofirise wono ne do wo, Awurade guso kasa kyere wo se, fa wakoma sane bra me. (Mose 30:2). Fa wo bre bra Yesu ho na akyingye honhom ne akoma ntanta he nyinaa be firi ho na wama wo akoma fofro ne adwene fofro, me sre wo. Mamma wakoma daadaafon he, naadaa wo anaa manni akoma akonno akyi, wofirise nipa akoma mu ne adwene bone nyinaa firiba, na wono ne de no ko adwaman bo mu. Mako 7:21). Twe wo ho firi bone mu naso kware pa he mu na bone akatua ne wuo na Nyankopon adom akyedee ne daa nkwa woyen Awurade, Yesu mu. (Roma 6:23).

Nti wo a wode woho ama Nyankopon so nokware nsem a ma kyere wo he mu yiye, ma ma wo mfantohoo se dee wo be di akyire, tena gyedie ne do a woye yedea ya Yesu Kristo muhe. (2 Timoti 1:13). Saa asem yi ne suanii Pocolo tweree ya 2 Timoti 1:12, me nim dea magyeno adie, na me wo gyedie ya ne mu se wobe timi abo meho ban akosi saa da he, dee wada nadi akyere me di, nti fa wo ho si Yesu mu gyedie so wo Nyankopon mu, fa honhom kronkron mu tumiso

bɔ mpaɛɛ, fa woho hyɛ Nyankopɔn dɔ mu, na fa wani to Yesu so, wɔfirise, Yesu ne kware nɔkware ne nkwa, yɛ Agyenkwa a wɔnkyere na wɔbɛ sare aba abɛ fane ma he, wɔno ne ahene mu hene ne awura mu wura. (1 Timoti 6:15).

Wɔ no ne bɛ timi abɔ wo ho bare a wo nhwe ase, nawɔ dewo afa ahurusie ne anigyɛɛ ne nkonimdie mu abɛ pie Nyankopɔn baako a wɔno ne yen agyenkwa ɛwɔ Yesu Kristo yen agyenkwa he mu, wɔne mu ne nkonimdie ne tumii ahɔɔden ne akokoɔduro a wɔfiri mfe ha a atwamu he debe si nne ne daa daa wɔnye ho. (Yuda 24,25).

Copyright ANGP

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialetos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratufamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)